

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt

Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Betänkandet Ett nytt konsumentdirektiv (SOU 2024:69)

Dnr Ju2024/02164

Svensk Handel, är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 9 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare.

Handelsföretag måste idag följa en mängd lokala, nationella och internationella regler och lagar. Genom åren har dessa regler blivit fler och mer komplexa, vilket leder till betydligt ökade arbetsinsatser och högre kostnader för företagen. Dessa resurser skulle kunna användas bättre för att förbättra kundupplevelsen i butiker och online, på lagret eller i sökandet efter nya leverantörer och affärsmöjligheter.

Svensk Handel efterlyser därför åtgärder för att minska regelbördan. Svensk Handel föreslår tidsgränser för handläggning, kontinuerlig utvärdering av regler och att principen "en regel in – en regel ut" ska vara vägledande.

Svensk Handel vill undvika "gold plating" i Sverige eftersom det leder till onödigt komplexa och kostsamma regler som belastar företagen och skapar ojämlik konkurrens med EU och övriga världen

Allmänna synpunkter

Svensk Handel, SH, välkomnar regeringens arbete med att stärka konsumentskyddet på kreditmarknaden och harmonisera de svenska reglerna med CCD2.

SH stödjer målet att förbättra konsumentskyddet och minska risken för överskuldssättning. Det är dock viktigt att lagstiftningen är balanserad och tar hänsyn till de praktiska och ekonomiska konsekvenserna för företagen. SH anser att vissa av de föreslagna åtgärderna kan leda till betydande administrativa bördor och kostnader för företagen, vilket i sin tur kan påverka

konsumenternas tillgång till kredit och betalningsalternativ. Vi ser också stora begränsningar i konkurrensen, inte minst inom kreditförmedlingsbranschen.

För en långsiktig och välmående handel måste utgångspunkten vara en sund konsumtion och kontrollerad användning av krediter. För det krävs en balanserad lagstiftning som både skyddar konsumenten och samtidigt stödjer en livskraftig handel i Sverige.

Tidigare framlagda synpunkter

Svensk Handel skrev tillsammans med Svenskt Näringsliv ett brev till Konsumentutredningen i juni månad 2024. Där gav vi näringslivets synpunkter på implementeringen av artikel 37 i det nya konsumentkreditdirektivet. Sammanfattar här brevet där våra synpunkter fortsatt gäller och som också är en del av vårt remissyttrande.

Sammanfattning av tidigare framlagda synpunkter

Implementeringen av artikel 37 i det nya konsumentkreditdirektivet (CCD2) bör inte gå längre än vad som faktiskt krävs enligt direktivtexten. Om artikel 37 i CCD2, mot förmodan, skulle implementeras så att det krävs tillstånd för säljstödjanefinansiering inklusive förmedling av krediter till konsument skulle det få stora negativa effekter för näringslivet och den allmänna omsättningen. Problemen för näringslivet och hindren för den allmänna omsättningen skulle minimeras om artikel 37 implementeras som ett krav på registrering i linje med nuvarande krav i lagen om valutaväxling och annan finansiell verksamhet (LVA); vilket redan det är ett långtgående krav för vanliga företag som beviljar eller förmedlar krediter i syfte att kunna sälja sina varor eller tjänster.

Särskilda synpunkter

Mindre konkurrens då kreditförmedlare likställs med kreditgivare

Kreditförmedlare erbjuder inte egna lån utan fungerar som en jämförelsetjänst, likt flygresor.se eller hotels.com. Genom dessa tjänster kan konsumenter på ett tydligt och transparent sätt jämföra olika kreditgivare och låneerbjudanden med endast en UC(kreditupplysning), helt kostnadsfritt och utan dolda avgifter. Kreditförmedlare ger konsumenter fler lånealternativ, vilket ökar konkurrensen bland kreditgivare och leder till bättre räntor och lånevillkor för konsumenterna.

Utredningens förslag innebär att kreditförmedlare och kreditgivare ska regleras enligt samma lagstiftning. Detta skulle kräva att kreditförmedlare ansöker om tillstånd som bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) för att bedriva sin verksamhet. Förslaget slår oproportionerligt hårt mot kreditförmedlare. Risken är stor att jämförelsemomentet skulle minska avsevärt, vilket i sin tur skulle minska konkurrensen på kreditmarknaden och leda till högre kostnader för konsumenterna på sikt.

Om ett handelsföretag som säljer varor och tjänster via e-handel eller i fysisk butik och som erbjuder någon form av kredit ska definieras kreditförmedlare är otydligt och bör klargöras. Den

absoluta merparten av handelsföretagen samarbetar med partners som erbjuder kreditlösningar, ett fåtal av handelsföretagen erbjuder själva kreditlösningar. Affärsuppläggen för avtalen mellan handlaren och kreditgivaren är ofta individuellt anpassade.

SH anser att det utomordentligt angeläget att tydliggöra definitionen av kreditförmedlare.

Utökad kreditvärdighetsbedömning

Kreditgivare måste genomföra en grundlig kreditprövning av konsumenterna innan ett kreditavtal ingås. Detta innebär att samla in och analysera nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden för att säkerställa att de har förmåga att återbetala krediten.

SH anser att kreditvärdighetsbedömningen ska vara proportionerlig till kreditens natur, varaktighet, värde och risker för konsumenten. Detta innebär att information som begärs ska vara nödvändig och proportionerlig till den specifika transaktionen.

Genomförandet kräver en känsla av proportion med avseende på dataskydd. Det är viktigt att minimera insamlingen av känsliga data, såsom inkomstbevis mm. En allt för omfattande informationsinhämtning kan medföra sämre kundnöjdhet och ökad friktion vid köp i betalningsprocessen. Konsumenterna kan vara ovilliga att dela med sig av detaljerad finansiell information för små köp. Här anser SH att proportionalitet måste tillämpas, rimligen bör det finnas undantag för mindre köp.

På den svenska marknaden finns det ett antal privata databaser som tillhandahåller kreditinformation men inget heltäckande register som visar konsumenternas samlade skuld- och kreditinformation. Ett sådant register skulle påtagligt begränsa riskerna med enskilda konsumenters överskulsättning.

Avsaknaden av ett centralt skuld- och kreditregister gör att efterlevnaden av direktivet blir mer komplext och till högre kostnader. Merparten av alla aktörer inom relevanta branschen förordar ett sådant register.

Krav på mänsklig handläggning

Konsumentens rätt till att begära mänsklig handläggning från kreditgivaren och få en tydlig förklaring av kreditvärderingsbedömningen vid alla tillfällen medför oproportionellt stor administration.

Fullt ut medför det ökade driftskostnader samt stor risk för missnöjda konsumenter på grund av längre väntetider vid omprövning. Kravet på mänsklig inblandning kan fördröja godkännandeprocessen och påverka konsumenternas upplevelse negativt vid onlineköp. För mindre och medelstora företag blir förslaget en påtaglig ökad administrativ börda, resurser som de idag inte har. Det är dessutom ett steg i en annan riktning, där idag automatisering och användning av digitala hjälpmedel såsom AI blir allt vanligare.

Kravet på en 20 procent obligatorisk kontantinsats

Kravet på en obligatorisk handpenning på 20 procent enligt det nya konsumentkreditdirektivet är både oproportionerligt och föråldrat. Detta krav påverkar fakturaköp och andra kortfristiga

krediter som inte har några räntekostnader eller andra avgifter för konsumenten. SH anser att förslaget saknar en ordentlig konsekvensutvärdering. Om detta krav kvarstår riskerar det att skapa orimliga komplikationer i köpprocessen, vilket minskar användarvänligheten och kundnöjdheten. Att handla på faktura som inte medför räntekostnader eller andra kostnader är ett uppskattat betalningsalternativ hos konsumenterna idag. Det ger möjligheter för konsumenterna att få hem och granska varan innan betalningen sker. Vid retur medför detta förslag omfattande administration för att återbetala kontantinsatsen.

Dagens konsumenter förväntar sig smidiga betalningslösningar och inte att behöva betala en handpenning på 20 procent oavsett köp. Denna onödiga begränsning irriterar inte bara konsumenterna utan begränsar också deras möjligheter att välja den betalningslösning som passar dem bäst, då t e x kontokredit/kreditkort inte omfattas. Risken blir att konkurrensen inom olika betalningsmedel snedvrids vilket drabbar konsumenterna i förlängningen.

Direktivets krav utifrån e-handelsplattformar

Detta direktiv reformerar den europeiska konsumentkreditlagstiftningen och innebär nya regleringsutmaningar för betalningsmetoder som "faktura / buy now pay later" (BNPL) och fakturabetalning. Direktivet fokuserar på traditionella relationer mellan handlare, konsumenter och betalningstjänstleverantörer, men tar inte hänsyn till e-handelsmodeller som använder förmedlingstjänster via plattformar eller marknadsplatser, t e x CDON, Amazon och Zalando. Detta skapar rättslig osäkerhet för plattformar och handlare som säljer på dem.

Enligt direktivet ska "kreditavtal som har som syfte att uppskjuta betalningen av en befintlig skuld utan kostnad" fortfarande undantas, vilket inkluderar fakturabetalning. EU-lagstiftaren har undantagit fakturabetalning med betalningsvillkor på upp till 14 dagar för stora återförsäljare, men det är oklart om samma villkor gäller för handelsgrupper med egna betalningsenheter eller plattformar.

Det finns en risk för konkurrensnedvridningar om affärsmodeller som använder förmedlingstjänster inte behandlas tillräckligt i implementeringen. Handlare och marknadsplatser med egna betalningstjänster kan hamna i ett sämre läge jämfört med BNPL-leverantörer, eftersom kreditkontroller och förhandsinformation skulle behöva utföras för varje beställning på marknadsplatser, medan BNPL-leverantörer endast behöver göra detta en gång när kontot upprättas.

Direktivet föreskriver också att förhandsinformation ska överlämnas fysiskt eller i en annan form som konsumenten väljer, vilket kan skapa utmaningar för digitala affärsmodeller. Det är viktigt att lagstiftningen är proportionerlig och tar hänsyn till de olika riskstrukturerna och egenskaperna hos konsumentkreditavtal.

Sammanfattningsvis är det av stort vikt att konsumentkreditdirektivet är tydligt och rättvist för att undvika konkurrensnedvridningar och samtidigt säkerställa att både handlare, handelsplatser och konsumenter beaktas av de nya reglerna. Inom detta område ser SH ett starkt behov av ett tydliggörande och en konsekvensanalys.

Konsekvensanalys

Inom ett flertal områden anser SH att konsekvensanalysen har brister. Med tanke på den omfattande förändringen inom konsumentkreditlagstiftning som detta direktiv medför är det av stor vikt att konsekvenserna utreds och avgränsningar tydliggörs. Många företag berörs och behöver få klarhet i sina skyldigheter.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen för Näringspolitik Henrik Ekelund. Föredragande har varit näringspolitiska experten Bengt Nilervall.

SVENSK HANDEL

Henrik Ekelund
Näringspolitisk enhetschef

Bengt Nilervall
Näringspolitisk expert, Betalfrågor